

AZ ULÁSZLÓ-GRADUÁLÉ RESTAURÁLÁSA

Restaurálták az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár gyűjteményének hatalmas méretű, liturgikus díszkódexét, az Ulászló-graduálét.

2017 nyarán kezdődött meg és 2018 decemberéig tartott az a munka, melynek keretében a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, valamint saját forrásból lehetőség nyílt az Ulászló-graduálé restaurálására.

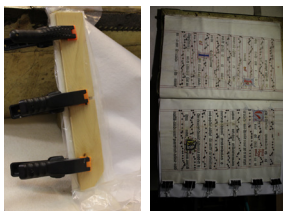
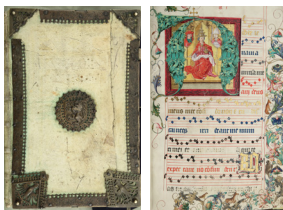
A gazdag díszítésű, vastag fatáblás, egész bőr kötésű kódex veretekkel és csatokkal díszített, 399 pergamenlevélből áll, súlya 38 kg. Csaknem ezer darab iniciálé, lapszéli gazdagábrázolás, jelenetek, ember- és állatfigurák díszítik.

II. Ulászló cseh és magyar király (1490-1516) részére vagy megrendelésére prágai műhelyben készült.

A külső táblákon Ulászló királyi jelvényei, a lengyel sas és a cseh kétfarkú oroszlán látható. A budai várkápolnában használták, magyar használatára utal, hogy a benne szereplő mindenszentek litániája magyar szenteket is említ.

A kódex 1526 utáni sorsa nem ismert, de tudható, hogy a török elől 1543-ban Nagyszombatba menekült esztergomi egyház már használta a kötetet, a menekített javak része lehetett a graduálé is.

A restaurálás hosszú folyamatát az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa, Péterfi Gyöngyvér okleveles papír- és bőrrestaurátor végezte. A kötet gerince a hatalmas

vastagság és súly miatt megnyílt, így elsőként a stabilizálás, a deformálódás megszüntetése volt a legfontosabb. A lapok egyenként kerültek tisztításra, kisimításra és szükség szerint kipótlásra is. A vegyszeres kezelés mellett speciális radiókat alkalmaztak, a pótlásra japán papírt használtak. A bőr tisztítása, simítása, pótlása és a fémveretek korróziómentesítése látványos állapotváltozást eredményezett. A kötetet szakszerű védőtok veszi körül, melyben alkalmasan megoldható épületen belüli szállítása is.

A kódex méreténél fogva, álmányvédelmi okokból csak virtuálisan lapozható, így azonban mindenki számára elérhető a könyvtár Bibiliotheca digitalis/Kódexek aloldalán (www.bibliotheca.hu). Megtekintésére az intézmény múzeumi terében 2020-ban, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusra készülő időszak kiállítás keretében lesz lehetőség.

Irodalom:

Körmendy Kinga, *Ulászló-graduálé: kérdések és lehetséges válaszok*, *Ars Hungarica*, 1(2013), p. 114-123.

Kiss Gábor, *Az Ulászló-graduálé utóélete az újabb kutatások fényében*, *Magyar Egyházzene*, 20(2012/2013), p. 315-322.

Szalai Katalin
Esztergomi Főszékesegyházi
Könyvtár